Bayramlar sırasında gidilen şehirlerde, "büyük oturum/ toplantı" adı verilen "*šalli ašeššar*" yapılmaktaydı[1]. Büyük toplantı, kral ve kraliçenin tahta oturma töreni olarak da önemli bir yere sahiptir. Kült merasimlerini konu alan Hititçe çivi yazılı metinlerden büyük oturumun ^{É}*halentuwa*'da yapıldığını öğreniyoruz. Bazı bilim adamları, *halentuwa*- yapısını saray mabet olarak kabul etmişlerdir. Buna karşılık Alp, *halentuwa*'nın saray mabet olduğu görüşüne karşı çıkmaktadır ve kült odası (adyton, cella) olduğunu öne sürmektedir[2].

Bo. 2965 öy.40

8' DUMU.LUGAL ^{É}ha-li-in-tu-u-ua-aš pa-iz-zi

9' DUMU.LUGAL DINGIR^{MEŠ}- aš *UŠ-KE-EN* I NINDA KUR$_4$.RA

DUMU.LUGAL pár-ši-ia

10' ^{LÚ}GUDU iš-ta-na-ni da-a-i

11' EGIR-*ŠU* iš-pa-an-tu-zi GEŠTIN III- *ŠU* ši-ip-pa-an-ti

12' DUMU.LUGAL *UŠ-KE-EN* ta-za pé-e-da-aš-ši-it e-ep[-zi]

8' Prens *halintu*- evine gider.

9' Prens tanrılara reverans yapar. Prens bir adet somunu parçalar,

10' Merhemli rahip (somunu) sunağa koyar.

11' Arkasından (prens) gaga ağızlı testi ile üç kez şarap kurban eder.

12' Prens (tekrar) reverans yapar ve o yerini tutar.

Merasimlerin önemli bir parçası olan "*šalli ašeššar*" sırasında takip eden aksiyonları şöyle sıralayabiliriz:

Kral'ın ^{É}*halentuwa* önünde ya da É.DINGIR$^{\textit{LIM}}$ önünde karşılanması.

Kral'ın bazen dans eşliğinde saraya girmesi

Kral'ın tören tahtına oturtulması

---

[1] Götze, 1957, 165.

[2] *halentuwa*- "Bir kült yapısı, tapınağın en kutsal bölümü olan tanrı statüsünün de bulunduğu kült salonudur. Alp, 1979: 273. ; Alp, 1983: 89 vd.

Tanrılar için ziyafet verilmesi ve bu ziyafette tanrıların yedirilip içirilmesi

Kral'a şaraplı ekmek yedirilmesi

Gelen misafirlere yemek ve içki ikramı

Kral'a çeşitli hediyeler sunulması ve kralın da gelen bazı misafirlere hediyeler vermesi.

Singer, "*šalli ašeššar*" ın toplandığı yer konusunda farklı bir görüş bildirmektedir; KI.LAM bayramının da bir parçası olan "büyük toplantı"nın ^{GIŠ}ZA.LAM.GAR[3] "çadır, kulübe" da toplandığını belirtmektedir.

Bayramların Yapıldığı Mekanlar

Boğazköy Hitit çivi yazılı arşivinde bulunan çok sayıda dini metinden, Hitit kral ve erkânının da katıldığı kült merasimlerinin çoğunun tapınaklarda gerçekleştiği bilinmektedir. Hititçe çivi yazılı metinlerde tapınak: É.DINGIR^{LIM} = *šiunaš parna*-= ^{É}*karimmi*- / *karimni*-[4] "Tanrı'nın evi" şeklinde ifade edilmektedir. Tapınaklar, tanrı ve tanrıçaların günlük ihtiyaçlarının karşılandığı mekânlar olmakla birlikte devletin resmi dininin temsil edildiği, bayram ve ritüellerin gerçekleştirildiği yerler olarak da önem taşımaktaydı.

Tapınaklar, doğrudan Hitit Kralı'na bağlıydılar, yerel yönetimlere karşı ise yarı bağımsız konumda idiler. Tapınakların ormanları, tarlaları, bağları, bahçeleri, otlakları vardı. Bu tarlaları ekenlere "tanrıların çiftçileri" tapınağa ait hayvanları besleyenlere ise "tanrıların çobanları" denilirdi. Tapınak arazilerinden elde edilen ürünler, tapınaklarda tanrılara ve tanrıçalara sunulurdu. Tapınağa gelen fazla malzemeler tapınağın depolarında küpler içinde muhafaza edilmekteydi. Hitit yasalarına göre tapınaklar vergiden muaf tutulmuştu. Bu tapınakların gelirleri; tapınak ihtiyaçlarının karşılanması, tapınak görevlilerinin ihtiyaçlarının giderilmesi için kullanılmakta, aynı zamanda yoksul halka dağıtılmaktaydı[5]. Tapınakların inşasında özel malzemeler kullanılmakta aynı zamanda temelleri atılırken temellerin altına, yapıyı dayanıklı ve uzun ömürlü kılmak için temel adakları konulmaktaydı. Böylece yapımına başlanmış tapınak yapısı sağlam temeller üzerine kurulmuş oluyordu[6]. Naumann'a göre, Hitit tapınakları dış görünüş açısından farklı olsa da benzer yapı öğelerinin birleşmesi sonucu kurulmuşlardır. Bu öğeler genel olarak şöyledir: Kapı döşemeleri, merdiven, avlu, avlu geçidi, *hilammar*, en kutsal yerin ön odaları, en kutsal yer, É ŠÀ, en kutsal

---

[3] Singer, 1983: 100.
[4] Ünal, 2007a: 98, 315.
[5] Reyhan, 1998: 484 vd.
[6] Darga, 1985: 33-34. ; Haas, 1994: 250 vd. ; Savaş, 2006: 46-55.

yerin dip odaları ve yan odalardır[7]. Tapınaklar, devletin resmi memurları niteliği taşıyan tapınak görevlileri tarafından idare edilmekteydi. Tanrı ve tanrıçaların yıkanması, heykellerin paslanmaması veya çürümemesi için yağlanması, giydirilmesi, yiyecek ve içeceklerinin temin edilmesi, tapınağın silinip süpürülmesi, tapınak görevlilerinin günlük vazifeleri arasında yer almaktaydı. "Sınır garnizonlarının komutanları için hazırlanan talimatnamelerde", komutanlara, tapınakların, tapınak envanterlerinin ve tapınakta görev yapan kimselerin denetlenmesi hususunda bir takım direktifler verilmiş olduğu dikkati çekmektedir. Bu hususta söz konusu görevlilerin açık hava kültleri, $^{\text{NA4}}$*huwaši*, dağ tanrıları ve su kaynaklarına yapılan sunuların denetlenmesinden sorumlu tutuldukları görülmektedir. Komutanlardan ayrıca gerekli olduğu durumlarda kült yapılarının restorasyonunun gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği veya bu yapıların yeniden inşası hususunda takipçi olmaları da talep edilmiştir[8].

[7] Naumann, 1998: 464.
[8] Hazenbos, 2003, 201-202. (KUB XIII2+II 26-III 8).